

Rosa Pich-Aguilera Roca

osobní
svědectví

Jak být
šťastná
z 1, 2, 3...
dětmi?

ORIS

Jak být šťastní s 1, 2, 3... dětmi?

Jak být šťastní s 1, 2, 3... dětmi?

© Rosa Pich-Aguilera Roca, 2013

© Ediciones Palabra, S. A., 2013

Illustration © Miguel Aranguren

Czech edition © Axis – spolek pro dobrou literaturu, Brno 2015

ISBN 978-80-88037-01-9

Tuto knihu věnuji své dceři Carminetě, která ve věku nedožitých dvaadvaceti let odešla do nebe, nečekaně a v rozpuku života. Se svou nemocí bojovala statečně až do konce. Zemřela šťastná a plná naděje.

Také ji věnuji svému manželovi, věrnému příteli a společníkovi, který vždy stál po mém boku, neustále mě posouvá vpřed a miluje mě každým dnem víc a víc. Opravdu mimořádný člověk a věrný přítel svých přátel.

Jsem vděčná svému synovi Pericovi za jeho pomoc při opravě této knihy, zejména v srpnu, kdy mu to vyšlo mezi fotbalovým a padelovým¹ turnajem. S velkou odevzdaností, neboť rozhodně byly na programu zajímavější věci než čtení máminy knihy...

Nesmím zapomenout ani na přátele, kteří během svých dovolených byli ochotni odložit právě rozečtené knihy, aby mi pomohli s opravou té mé.

¹ Padel – sport rozšířený zejména ve Španělsku a Jižní Americe, podobá se tenisu (pozn. překl.).

Úvod

Před pěti lety nás oslovila britská BBC, aby natočila dokument *Největší rodiny světa*. Po odvysílání tohoto pořadu začaly z různých stran přicházet žádosti o rozhovor: televize, noviny, rádia... Ale my jsme si nechtěli nechat narušit svůj každodenní život, takže jsme se rozhodli poskytovat pouze dva rozhovory za rok.

Před třemi roky se matka spolužáka mého syna Pepeho dozvěděla, že mám osmnáct dětí a požádala mě o rozhovor pro digitální verzi novin *La Vanguardia*, ve kterých pracovala. Souhlasila jsem, avšak ne z toho stejného důvodu jako jindy, ale proto, že jí právě skončila mateřská dovolená a já sama vím, jaký to je pocit, když se žena vrátí do práce. A protože to bylo začátkem prázdnin, hovořily jsme o různých aktivitách, které je možné s dětmi podnikat v létě. Mělo to velký úspěch. Alespoň tomu nasvědčovalo více jak pětatřicet tisíc zhlédnutí, kterých měl rozhovor ještě ten den.

Také mě nesmírně překvapilo, když nás na jaře roku 2013 oslovila španělská TV1, aby s námi natočila reportáž, kterou pak odvysílala v neděli během večerních zpráv. Všichni víme, že nedělní večerní zprávy mají nejvyšší podíl sledovanosti, protože unavení po víkendu si všichni sednou před televizor, aby si oddechli a informovali se o tom, co se za poslední dny událo důležitého. V dnešním světě dokáže rodina s tolika dětmi způsobit velký šok. Reportáž trvala tři minuty; ukazovala, jak vypadá každodenní život ve vícečetné rodině, jakou je i ta naše.

Jelikož máme mnoho známých po celém Španělsku, ještě ten večer nám začaly chodit WhatsAppy a telefonáty; přátelé nám říkali, že nás viděli v televizi, že jsme všichni vypadali dobře, že ta reportáž „byla úžasná“, že je velice potěšila a samozřejmě „jak ty vaše děti vyrostly!...“

Devatenáctého března je ve Španělsku velký svátek: svatý Josef dělník, patron pracujících. V době hospodářské krize, kterou prožíváme, bylo potřeba čtenářům tento den zprostředkovat nějakou zprávu, která by je motivovala a poskytla optimismus. To byl důvod, proč nás oslovili z přílohy *Magazine* novin *El Mundo*. Zveřejnili jednu velkou barevnou fotografii celé rodiny, která byla přes dvě strany, a opět překvapila mnoho lidí. V rozhovoru jsme mluvili o tom, jak se nám daří řídit tak velkou rodinu. Pro nás je tento den významný i proto, že několik členů naší rodiny slaví svátek: můj manžel se jmenuje José María a dvě naše děti, dvojčata, jsou José María a María José, říkáme jim „Pepe“.²

Můj manžel i já jsme odjakživa toužili po vícečetné rodině. Brali jsme se mladí: on měl osmadvacet a já třiadvacet let. Oba pocházíme z početných rodin: José María měl čtrnáct sourozenců a já patnáct. Rok po svatbě jsme měli to štěstí vidět přicházet na svět naši první dceru, jenže několik hodin po porodu nám ji vzali s tím, že má vrozenou velmi vážnou srdeční vadu a musí ji přeložit do nemocnice, která bude vybavena lepším technickým zařízením. Hned v prvních dnech nás lékaři upozornili na to, že dcera nebude žít déle jak tři roky; ale bohudíky žila s operacemi a kardiostimulátory do dvaadvaceti let. Náš druhý syn, Javi, zemřel, když mu bylo dva a půl roku; příčinou byl také problém se srdcem. Naše třetí dcera, Montsita, zemřela ve věku deseti dní, protože se narodila bez srdečnice. Za méně než čtyři

² José María je chlapec a María José holčička. Pepe je podomácku jméno pro Josefa a Josefinu (pozn. překl.).

měsíce jsme pochovali dvě z našich dětí a nadále žili v nejistotě, zda přežije to nejstarší. Byly to těžké časy.

Lékaři nám radili, abychom už neměli další děti, protože když se doposud narodily všechny nemocné, ty další by se také mohly narodit s nějakými komplikacemi. „Nemějte další děti,“ bylo jejich jasné a přímé poselství. Jenže občas se i věda zmýlí ve svých předpovědích a my jsme se s manželem rozhodli i přesto všechno dále pokračovat v našem plánu založit početnou rodinu. U nás se říká: „Nikdo nemá co strkat nos do manželské postele.“ Rozhodnutí zplodit nový život je pouze na rodičích. Ani tchyně, ani vlastní matka, ani kamarádka, babička, sestra, soused, stát nebo prezident nemůžou rozhodovat o budoucnosti vaší rodiny. Dokonce i dobří a moudří lidé, kteří nás měli velmi rádi, nám radili, abychom už neměli víc potomků. Ale my jsme i přesto měli naprosto jasno v tom, že nikdo nemůže rozhodovat za nás. Byli jsme mladí a budoucnost patřila pouze nám.

Dnes máme patnáct dětí, které jsou naživu.

V červenci 2013 jsem byla pozvána do Dubrovníku na seminář o rodině. Po vyprávění o naší rodině začali lidé naléhat, abych napsala knihu, ve které popíšu své zkušenosti. Moje dobrá kamarádka z Chorvatska, Želijka, mi řekla: „Je nemožné, abys procestovala celý svět a všude vyprávěla o svých zkušenostech. Měla bys to všechno zapsat, tím se k lidem dostaneš mnohem blíž.“

Myslím, že po této radě nastal ten pravý čas napsat knihu. Je mi sedmačtyřicet, s manželem jsme spolu čtyřiaadvacet let, máme osmnáct dětí. Možná jsme rodina, která má nejvíc dětí ve školním věku v celém Španělsku a to ještě v době hospodářské krize. Mnoho lidí by z první ruky rádo vědělo, jak to zvládáme. Neustále nám kladou tu stejnou otázku: „Jak to děláte?“ Takže jsem se pustila do intenzivního psaní, abych během měsíce dokončila knihu, kterou právě držíte v rukou.

1. Rodinné stolování

Nejdůležitější setkání dne. Příležitost, při které může každý člen rodiny povykládat své zážitky a osobní příběhy v příjemném a teplém prostředí domova. Každá rodina musí zjistit, která část dne, které jídlo, je pro ni nejvýznamnější. Někteří rodiče přichází domů až pozdě večer, takže jejich nejdůležitějším každodenním rodinným setkáním budou snídaně. Během prázdnin to může být oběd a přes školní rok, když jsou děti celý den ve škole, bude zase vhodnější chvíle večere. Naše stolování bývá jednoduché, ale zato hezky naservírované a připravené s velkou láskou. Já osobně mám ráda, když je v něm cítit osobní dotyk, jako například stůl ozdobený květinami, které jsem natrhala po cestě

z práce. Podnos, na kterém jídlo servírujeme, je velký a musí být pěkně připravený. Mělo by být vidět, že jsme přípravě věnovali čas. V početných rodinách bývají pokrmy zpravidla jednodušší, protože nám rodičům, kteří pracujeme mimo domov, nezbývá jiná možnost. Můžeme je ale vždy zkrášlit pěknou dekorací, aby bylo společné stolování příjemnější.

Je to chvíle, kdy každý sděluje své zážitky z celého dne: „Mí učitelé..., mí přátelé..., na ulici jsem viděl..., potkal jsem..., dívejte, co se mi stalo..., hádejte, co bylo v matematice...“ Otec řekne nějakou historku z práce a maminka zase povypráví svou poslední příhodu.

Vždy je důležité mít po ruce nějaké aktuální téma, abychom mohli děti vychovávat a dávat jim příklad. Stejně tak je důležité vědět, o čem děti přemýšlí a moci je tak poučit, zda je něco dobré nebo špatné, a poskytnout jim možnost řešení problémů. Kromě toho je společné stolování zajímavější, když se při něm diskutuje o nejdůležitějších událostech, které se toho dne odehrály.

Nedávno naše dcera Cuqui slavila osmnáctiny a my jsme jí doma připravili narozeninovou oslavu. Následující den jsme se během rodinné večeře bavili o tom, kdo měl co na sobě a jak se choval, a hledali tak příklady pro děti. Hovořili jsme o tom, kdo neměl problém pomoci při servírování jídla a nápojů, kdo vyzval k tanci člověka stojícího v koutě, kdo se rozloučil, poděkoval...

Hodně jsme se nasmáli, protože každý řekl svou nejlepší historku. Vzpomínám si, jak mě jednou Pepa, když se před večerí nestihla osprchovat, prosila, abychom na ni počkali, protože by přišla o to nejdůležitější.

Rodinné stolování je čas na to, abychom zapomněli na sebe a svůj žaludek a mysleli na druhé.

Musím podotknout, že u nás doma jsme všichni jedlíci a rádi hodně jíme.

Náš pětiletý syn Tomáš se většinou po jídle modlí takto: Děkujeme za tento oběd: první byly makaróny, druhé řízky a jako dezert jsme měli mandarinky. Ale co budeme mít dneska k večeři?³

Naším pravidlem při večeři je obsloužit toho, kdo sedí vedle nás: když prosí víc vody, chce chléb, když mu chybí ubrousek nebo chce přidat. Je důležité myslet na druhé a v případě, že se rozhodujeme mezi nejlepším a připáleným řízkem, tak nechat ten nejlepší pro toho, kdo sedí vedle a sníst ten připálený. Tímto způsobem děti učíme, aby myslely na druhé.

Je jasné, že televize není při tomto důležitém rodinném setkání vítaná. Je vypnutá v obýváku a neruší naši zábavnou a živou konverzaci.

³ Ve Španělsku a Katalánsku je zvykem mít na oběd nebo večeři vždy tři chody: první chod, druhý chod a dezert (pozn. překl.).

2. Kulatý stůl

V domě mých rodičů jsme měli velký kulatý stůl, který měl dva metry v průměru a který nechal zhotovit místním stolařem můj otec. Kolem stolu se nacházelo pět lavic: na každou z nich se bez problému vešly tři děti... nebo čtyři trochu namačkané. Z nouze jsme se naučili jíst s rukama u těla, protože mezi námi nebyl ani kousek volného místa.

Když jsem se vdala a naše rodina se začala rozrůstat, poznali jsme, že kulatý stůl je pro rodinné stolování ideální. Tak jsme ho nechali vyrobit. Uprostřed stolu je zabudovaný rotující kruh, který ulehčuje nabírání jídla. To položíme do středu a tím, že se kruh točí, si každý může vybrat to, co chce. Ale protože je potřeba naučit se jíst všechno, trváme vždy na tom, aby děti jedly

vždy trošku ode všeho, i to, co jim moc nechutná. Každý pátek chodili na večeři k Avimu (tak jsme říkali dědečkovi) a můj otec jim vždy, když si někdo na jídlo stěžoval, opakoval jedno anglické přísloví: „*In this house we eat everything, a little bit more a little bit less.*“⁴

Když jdeme jednou za rok do restaurace, chováme se tak, jak je u nás doma zvykem a neobtěžujeme personál s prosbou o sůl, pečivo nebo olej, rušíce tak naši konverzaci, která je vždy jedinečná. Musíme se naučit poslouchat druhé.

Všichni se chceme dozvědět, co se stalo Magui nebo jakou příhodu zažil Pablo ve škole: je tisíc historek, které si chceme říct, ale málo času na jejich vyprávění. Tyto chvíle jsou tak zajímavé, že i ti nejmenší se snaží potajmu dostat mezi starší, aby si mohli poslechnout jejich příběhy, stěžující si na to, že opět neměli možnost něco říct i oni.

U kulatého stolu stačí pohled a rodiče hned ví, kdo je unavený, kdo ustaraný, rozčilený nebo kdo je spokojený. Stačí jediný pohled do očí našich dětí a hned víme, co se s každým z nich děje.

Všichni se spolu vždy velmi nasmějeme a když náhodou zůstaneme v jídelně jen my děvčata, až nás z tolika smíchu bolí břicho.

⁴ V tomto domě jíme všechno, trošku víc a trošku míň (pozn. překl.).

3. Osobní růst

Dohromady tvoříme jeden tým a vzájemně si pomáháme. Známe se natolik dobře, že víme, jaká jsou naše nejsilnější, ale i nejslabší místa. Každý zná výsledek své osobní SWOT analýzy.⁵

Proto se jednou v létě a jednou v zimě společně sejdeme, abychom si sepsali naše zlepšení, osobní, ale i rodinná. Píšeme si je všichni dohromady a pak je vyvěsíme v jídelně, abychom na ně nezapomněli.

⁵ Z angl. SWOT: Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats – silné stránky, slabé stránky, možnosti, hrozby (pozn. překl.).

Začínáme s maminkou a tatínkem. Tatínek by neměl jíst chleba, protože když necvičí, tak ho z něho bolí játra. Maminka by neměla tatínkovi tolik rozkazovat. Můj manžel říká, že už má dost dětí na to, abych měla komu poroučet. Návštěvy, které k nám přijdou, si se zájmem pročítají nástěnku s našimi zlepšeními, která visí všem na očím, a jsou z ní nadšení. Vždyť koneckonců, který manžel se necítí být dirigován vlastní ženou.

Devítiletá Pepa by se měla víc usmívat. Ne proto, že by byla pořád našťvaná, ale obvykle je vážná a je přece hezčí mít vedle sebe někoho, kdo se usmívá.

Šestiletý Tomáš zase stále brečí. Jeho sourozenci to ví a mají radost, když se jim ho podaří rozplakat. Takže když ví, že se rozčílí a vzteká kvůli každé maličkosti, neustále ho provokují. Jeho zlepšení spočívá v tom, že bude brečet jen jednou za den. Když plakal dopoledne, už by neměl odpoledne.

Osmnáctiletá Cuqui je nákupní maniak. Často má nekontrolovatelnou potřebu jít na nákupy a vrátit se se čtyřmi taškami v každé ruce. Její zlepšení spočívá v tom, že se naučí projít kolem obchodu, aniž by si něco koupila, a kromě toho dokázat půjčit své oblečení sestrám. Když se vrátí domů z procházky se svými kamarádkami bez tašky v ruce, sestry ji dráždí potleskem a volají: „Uvidíme, jak dlouho vydržíš bez toho, aby sis něco nekoupila!“

Devítiletý Álvaro je velmi stydlivý. Je nadaný sportovec a v minulosti se vždy, když jsme se o něm bavili, schovával pod stůl. Další rok si zakrýval obličej a teď se už jen červená, protože nemá rád chválu.

Rafa, který právě oslavil čtvrté narozeniny, si je velmi dobře vědom svého zlepšení. Dnes k nám na večeři přišli hosté, což je u nás běžné, a vysvětlovali jsme jim, že jsme se přes léto intenzivně snažili pracovat na osobním zlepšení každého z nás. Hosté

se tedy všech jednotlivě zeptali, v čem spočívá jeho zlepšení. Dospělí odpověděli hned, protože si jsou svých zlepšení velmi dobře vědomi. Jaké však bylo jejich překvapení, když se zeptali malého Rafaela a ten jim rychle a velmi uvědoměle odpověděl. Mezi jednotlivými sousty, popíjeje broskvový džus, řekl: „Mým zlepšením je říkat si o věci slovíčkem *prosím*,“ a zahanbeně se usmíval.

Je zřejmé, že pokud od dětí nebudeme požadovat nějaké zdokonalení, budou si dělat, co chtějí. Omluvy ve stylu: „on je ještě malinký,“ „to přece nemůže pochopit,“ „naučíme ho to, až bude větší,“ neplatí.

Ne, děti mají stejné právo jako dospělí na to, aby se od nich něco vyžadovalo, samozřejmě přiměřeně úrovni jejich chápání. Když malý Rafa vidí, jak velký důraz v rodině klademe na zlepšování se, nechce v této soutěži zůstat pozadu, naopak, touží růst a být „dospělejší“.

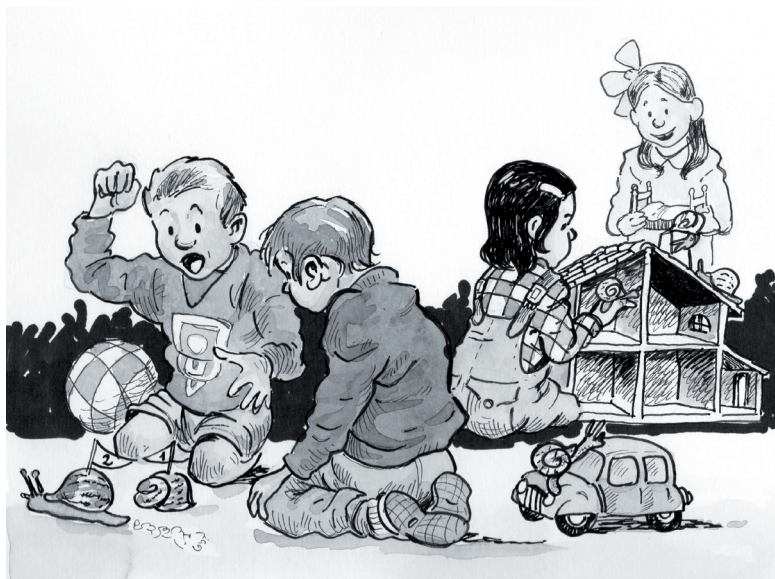
Pětiletá Lolita se musí naučit pěkně si ustlat postel.

Třináctiletý Gaby usiluje o to, aby nedráždil a neprovokoval každého, kdo kolem něj projde.

Čtrnáctiletá Rosita se zase snaží neprotestovat proti všemu. Musím upřesnit, že u pubertáků je to normální.

A tak jeden za druhým, protože každý má na sobě co zlepšovat a když dosáhne jedné věci, usiluje o zdokonalení v něčem jiném. Náš osobní boj nikdy nekončí a neustále je co zlepšovat. Voják musí být stále ve střehu, nesmí polevit, protože jinak přijde nepřítel a zaútočí.

4. Krása přírody

Dnes byla velmi silná bouřka. Jedna z těch typických letních bouřek, kdy máte pocit, že vám spadne střecha na hlavu. Jedli jsme na verandě, obklopení úplným vodopádem dešťových kapek. Blesky byly tak silné, až to vypadalo, že jsme na festivalu v San Juan a odpalujeme TNT, silné nálož, které má můj manžel i děti zakázané. Téměř jsme neviděli horu, která se tyčí neda-leko. Rafa se vždy, když udeřil hrom nebo uviděl blesk, schoulil ještě blíže k tatínkovi.

Jakmile přestalo pršet, navrhla jsem jít sbírat šneky. Pamatuji si, jak jsme na ně chodili s mým bratry a bratranci. Navlékli jsme si svetry, obuli holínky a s košíky jsme vyrazili na lov. Jak jen

mému tatínkovi chutnali, když je dělávala Mari Pepa se svojí pikantní rajčatovou omáčkou.

Jako vždy, Tomás začal s tím, že je to nuda, proč musíme chodit po každém obědě na výlet, objevovat nová zvířátka..., že ho Pepe bouchl, že to bylo neprávem, že už toho má dost... Zdá se, že trpí komplexem ošklivého káčátka.

Ale v každém případě, když maminka řekne, že se jde, tak se jde. Nečeká se na nikoho. Děti pobraly krabice od bot, které našly, plastové kyblíčky a nějakou tu prázdnou krabici od sušenek. Moje sestra Caty zůstala doma. Je těhotná, čeká své sedmé dítě a doma má spoustu uplakaných dcerek, které ji vyčerpávají.

Nakonec jsme tedy všichni vyrazili na lov. Ze začátku jsme moc hlemýžďů nenašli, ale později, když jsme došli k pšeničnému poli, děti nepřestávaly křičet: „Mami, jednoho jsem našel..., jé, další..., podívejte, jak je tenhle velký!..., toto je jeho domeček... proč jsou tihle tak malínci? To jsou dětičky? Proč mají různé barvy? Malí jsou bílí a mají měkkí ulitu. Mami, rozmačkal se mi, když jsem ho vzal. Mami, podívej, vypadá jako dlouhé a velké hovínko. Pořád dělají pěnu...“

Abychom mohli objevovat přírodu, musíme se k ní spolu s dětmi sklonit, být v jejich výšce, vidět, co vidí jejich oči, a pozorovat, co se děje okolo. Země byla pokryta klasy. Zeptali jsme se jedné stařenky, která šla kolem se svým pudlíkem, co se tu stalo. „Byla to velká škoda. Tento rok byla dobrá úroda a klasy měly těžká zrna. Asi před měsícem se přihnal silný vítr a povalil klasy na zem, protože byly na křehké stonky příliš těžké.“ Další věc, kterou jsme se naučili.

Zpátky domů jsme šli lesem, který ohraničuje vesnici, a jelikož silně pršelo, uvolnil se velký balvan a my jsme tak mohli pozorovat díru, kterou po sobě zanechal, a kus skály uprostřed cesty. Spadl i nějaký strom, protože nebyl v zemi dostatečně